

PRESSEMELDING fra EUs narkotikabyrå i Lisboa

ÅRSRAPPORT FOR 2008: OPIOIDER ER FREMDELES EN SVÆRT SENTRAL DEL AV EUROPAS NARKOTIKAFENOMEN

Faresignaler for Europas største narkotikaproblem, sier EUs narkotikabyrå

(LISBOA, 6.11.2008 – **SPERREFRIST 10:00 CET/lokal tid Brussel**) Problemene i forbindelse med heroin i Europa kan være i ferd med å endres. Landene må derfor være årvåkne og rede til å iverksette tiltak, sier **EUs narkotikabyrå (EONN)**. Byrået lanserer i dag sin **Årsrapport 2008: Narkotikasituasjonen i Europa** i Brussel.

EONN anslår at det er mellom 1,3 og 1,7 millioner problembrukere av opioider i **EU** og **Norge**. Heroin står for de største narkotikarelaterte helse- og sosialkostnadene i Europa. Data som legges fram i dag, rokker ved **EONNs** tidligere vurdering om en 'sakte forbedring av heroinsituasjonen' og - 'peker mot et stabilt men ikke lenger avtakende problem'. I tillegg har den rekordhøye opiumproduksjonen i **Afghanistan** i 2007 økt byråets bekymring for en potensiell forverring av Europas heroinproblem ⁽¹⁾.

– Dokumentasjonen vi har i dag, tyder ikke på noen epidemisk vekst i heroinproblemene slik mesteparten av Europa opplevde på 1990-tallet, sier **EONNs direktør Wolfgang Götz**. – Men vi kan verken overse den trusselen som de store mengdene heroin på verdensmarkedet utgjør, de bekymringene indikatorene for heroinbruk vekker, eller tegnene på at syntetiske opioider kan være et økende problem. Her må vi helt klart være på vakt. Men for å sikre at Europa er beredt til å reagere raskt, er det vesentlig at vi forbedrer våre informasjons-systemers evne til å fange opp endringer i tilgjengelighet og bruk av disse mest ødeleggende stoffene.

I de fleste land rapporteres mellom 50 % og 80 % av all behandlingsetterspørsel å være relatert til opioidbruk. Det forekommer minst 7 000–8 000 narkotikarelaterte dødsfall i Europa hvert år, og overdose er en av de viktigste dødsårsakene hos de unge. Ca. 80 % av alle dødelige overdoser er knyttet til opioidbruk, og injeksjon av opioider er en vesentlig faktor for spredning av narkotikarelaterte smittsomme sykdommer. Anslag tilsier at det hvert år er om lag 3 000 nye tilfeller av narkotikarelatert HIV-smitte i Europa, og landene rapporterer at over 40 % av sprøytebrukerne sannsynligvis er smittet av HCV (hepatitt C-viruset). Substitusjonsbehandling for opioidbruk er nå tilgjengelig i alle **medlemsstatene i EU, Kroatia** og **Norge**, og om lag 600 000 opioidbrukere behandles årlig.

Faresignalene krever større årvåkenhet overfor heroinbruken

– Indikatorene for opioidtrender tyder på en foruroligende utvikling enkelte steder, sier **EONN**. I følge dagens rapport har de fleste rapporterende landene f.eks. hatt over 10 % økning i antallet heroinbeslag i perioden 2003–2006. Samtidig ble mengdene heroin beslaglagt i **Tyrkia**, et viktig transittland, mer enn doblet i samme periode. Totalt ble det beslaglagt anslagsvis 19,4 tonn heroin (48 200 beslag) i Europa i 2006 (tabell SZR-7, SZR-8). En briefing som nylig ble utgitt av **EONN** ⁽²⁾, fokuserer på overvåking av tilførselen av heroin til Europa.

Data fra hele Europa tyder på at nyrekrutteringen til heroinbruk fremdeles er så stor at omfanget av problemet ikke vi bli vesentlig mindre i overskuelig framtid. Antallet nye søknader om behandling for heroin som primærrusmiddel har gått opp i omtrent halvparten av landene som innrapporterte data i 2006 (tabell TDI-3, i). I noen land tyder studier på at det fremdeles er mange som debuterer med sprøytebruk av opioider, noe som er

særlig bekymringsfullt. Og i **Estland, Litauen, Østerrike og Romania*** er over 40 % av sprøytebrukerne under 25 år (figur 9, kapittel 6 i *årsrapporten*).

I motsetning til en generelt fallende trend når det gjelder narkotikarelaterte dødsfall i perioden 2000–2003, tyder dataene nå på at problemet er statisk, eller til og med økende, siden de fleste medlemsstatene rapporterer om en økning (tabell DRD-2, figur DRD-8). Heroin er det stoffet som oftest er forbundet med narkotikarelaterte dødsfall, men andre opioider rapporteres også. Samtidig som gjennomsnittsalderen for overdosedødssofrene er på vei opp i Europa (midt i 30-årene), rapporterer flere land (**Bulgaria, Estland, Hellas, Latvia, Luxembourg, Østerrike og Romania***) om en relativt høy andel av overdosedødsfall blant unge under 25 år – et annet tegn på unge brukere (figur DRD-2, DRD-9 i, ii, iii).

Syntetiske opioider: illegal omsetning og produksjon

I år rettes søkelyset mot det økende antallet rapporter om problemer i tilknytning til syntetiske opioider. I **Latvia** og **Estland** er det f.eks. indikasjoner på økende problemer som følge av stor tilgjengelighet på 3-metylfentanyl (fentanyl). Det er uklart hvor dette stoffet kommer fra, selv om enkelte rapporter tyder på illegal produksjon i grenselandene til **EU**. På grunn av stoffets styrke – fentanyl er betydelig sterkere enn heroin – kan bruk av stoffet være spesielt risikabelt, noe vi ser av de over 70 fentanylrelaterte forgiftningene med dødelig utfall rapportert i **Estland** i 2006. **EONN** publiserer i dag også en ny "narkotikaprofil" om fentanyl ⁽³⁾.

Forskning viser at risikoen for overdose blant heroinbrukere reduseres betraktelig med substitusjonsbehandling, som innebærer bruk av erstatningsstoffer som metadon og buprenorfin. Likevel blir metadon identifisert i toksikologiske rapporter med en del dødsfall i Europa. Det finnes dokumentasjon på at god forskrivningspraksis kan redusere antallet slike dødsfall. Dette understreker hvor viktig det er at overdoseforebygging inngår i klinisk praksis på området. Antallet metadondødsfall synes ikke å være direkte forbundet med graden av tilgjengelighet av substitusjonsbehandling generelt (se boks "Dødsfall relatert til substitusjonsbehandling", kapittel 7 i *årsrapporten*).

Wolfgang Götz sier: – Å redusere antallet narkotikarelaterte dødsfall er et uttalt mål i de fleste nasjonale narkotikastrategiene, men tiltakene står fremdeles ikke i forhold til målene. Vi kan ikke akseptere at vi hver time mister en av våre unge på grunn av en overdose som kunne ha vært unngått. Vi må prioritere overdoseforebyggende tiltak og rette dem mot høyrisikogrupper, som personer som løslates eller som har tilbakefall etter behandling ⁽⁴⁾.

Merknader:

⁽¹⁾ Opiumsproduksjonen i verden økte med 34 % i 2007, til anslagsvis 8 870 tonn, hovedsakelig på grunn av produksjonsøkningen i Afghanistan (8 200 tonn i 2007). Dermed nådde den potensielle globale heroinproduksjonen 733 tonn (UNODC, 2008). UNODC ga nylig ut *Afghanistan Opium Survey 2008*, som anslår at afghansk opiumsproduksjon i 2008 gikk ned med 6 %, til 7 700 tonn. http://www.unodc.org/documents/publications/Afghanistan_Opium_Survey_2008.pdf

⁽²⁾ Teknisk datablad fra EONN, "Monitoring the supply of heroin to Europe", er tilgjengelig på: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/technical-datasheets>

⁽³⁾ EONNs narkotikaprofil om fentanyl er tilgjengelig på: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles>
For ytterligere lesning, se også: Ojanperä, I., Gergov, M., Liiv, M., Riikoja, A. og Vuori, E. (2008), "An epidemic of fatal 3-methylfentanyl poisoning in Estonia", *International Journal of Legal Medicine* (under trykking).

⁽⁴⁾ Personer som nylig er løslatt fra fengsel, har en akutt risiko for narkotikarelatert dødsfall som hovedsakelig kan tilskrives rusmiddelrelaterte lidelser og narkotikaoverdose. En fersk studie (UK) fant at risikoen var høyest den første uken etter løslatelse. Da var risikoen for narkotikarelatert dødsfall åtte ganger høyere for menn og over ti ganger høyere for kvinner enn ett år etter løslatelse (se boks om dette temaet i kapittel 7 i *årsrapporten*).

» » »

For mer informasjon om temaene omhandlet i denne meldingen, se kap. 6 og 7 i *årsrapporten*.

Dataene som presenteres i *Årsrapporten for 2008*, er fra 2006 eller siste tilgjengelige år.

Figurene og tabellene som nevnes i denne pressemeldingen, finnes i *Statistiske opplysninger 2008*

<http://www.emcdda.europa.eu/stats08>

Informasjon om og lenker til alle produkter, pressemeldinger, tjenester og arrangementer i forbindelse med *årsrapporten* er lagt ut på: <http://www.emcdda.europa.eu/events/2008/annual-report>

* Landene er oppført i samme rekkefølge som i EUs protokoller.